UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Seruitutibus rusticorum prædiorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

BUm debere. Nihil in hoc ſeculo poteſt eſſe perpetuũ,niſi per ſur
rogationem.h.d.¶ Opp.ſ.eo.l.ſi ſeruitus.in princ.
Sol.fateor ꝙ intelligit tm̃ de preſenti cõlumna ſicut
ibi de preſenti lumine,tũ lumen poteſt eſſe perpetuũ abſqȝ ali
qua ſurrogatione,colũna vero abſqȝ ſurrogatione nõ põt eſſe
perpetua.Ratio,qꝛ lumẽ eſt videre celum,vt ſ.eo.l.lumẽ,qḋ fit
per aerẽ,qḋ eſt ſimplex elementũ,neqȝ recipit corruptionẽ,ſeu
extinctionẽ,ſed columne cõpoſite rebus elementatis,ꝛ omnia
elementa corrũpunt.ita loquit hic. Oppo.ĩ.loca.l.Martius.
Sol.ibi in gl.opp.ſ.de ſerui.l.quoties.§.fi.Sol.ibi ſpeciale eſt
in ſeruitute oneris ferendi,ꝙ ſeruiẽs debeat edificare,qḋ vide
bitis in l.ꝛ ſi.forte.§.j.ꝛ ij.ĩ.ſi ſer.ven.¶ Opp.ſ.e.l.ſi arborẽ.
1 in ſi.Sol.hic non eſt oratio ambigua,ibi ſic.¶ † Oppo.ꝙ imo
multa poſſunt eſſe perpetua,vt inſtit.de perpe.ꝛ tẽp.act.ſ.e.
l.foramẽ.§.oẽs.Rñ.quedã ſunt opera naturalia cõpoſita ex
ſimplici elemẽto,vt predia ex terra,ꝛ fons ex aqua perpetua,
ꝛ iſta pñt eſſe ppetua.ĩ.de fon.l.j.ꝛ de flu.l.j.ꝛ de riuis.l.j.ꝛ d.l.
foramẽ.§.oẽs.ſ.eo.quedã ſunt artificialia.ꝛ iſta aut cõponunt
ex rebus elementatis,ꝛ nõ poſſunt eſſe perpetua,vt hic,aut nõ
componuntur ex his,vt actiones,ꝛ obligatiões,que ſunt ſim
plices imaginatiões,ꝛ iſte poſſunt eſſe perpetue ad nutũ prin
cipis.Ita loquutur titu.de ppe.ꝛ tem.act.¶ Ultimo not.gl.
que facit differentiam inter eternum,ꝛ ſempiternum.

LEX XXXIII.

ETquiduas. Rei ſue nemo põt quis ſer
uitutem imponere,niſi in a
ctu quo alteri tradidit.ᵃhoc dicit,cum l.ſeq.¶ Opp.
a ꝛ videtur ꝙ in traditione non poſſit iſtud pactuȝ ap
poni,quoniam in ipſo inſtanti quo traditur,adhuc eſt traden
tis.Glo.reſpon.ꝙ propter multã proximitatem quam habet
cum tempore,quo erit alterius,valet iſtḋ pactũ.ꝛ propter hoc
puto ꝙ hec lex debet intelligi quando fuit facta traditio ex ma
gno interuallo,vel videtur ipſum pactũ in traditione ipſa re
petitum,vt l.item quia.in fi.ſ.de pact.ꝛ ibi dexi.

ADDITIO.

a P.AV.P.P.¶ Alteri tradidit.Vide Iaſ.in l.quamuis.§.cum in
ter.in ſecundo not.ĩ.de condi.indeb.

LEX XXXV.

BInas. Si edes legantur,vel vendũtur, videt
actum vt contignationes vti ſtant, ita
ſtent.h.d.¶ Oppo.ſ.de rei ven.l.Pompo.ſcribit,ſi
ex equis.vbi res mobilis nõ poteſt eſſe comunis pro
diuiſo.Sol.gl.inuoluit ſe.veritas eſt ꝙ tignum donec coheret
domui,non cẽſet res mobilis,ſed immobilis:ꝛ ideo poteſt eſſe
communis pro indiuiſo,ſcȝ cuiuſqȝ pro regione ſua,ſȝ ſi fuerit
exemptũ a domo,eſſet cõmunis pro diuiſo.l.arbor.in fin.ĩ.cõ
mu.di.ꝛ no.ex l.idem.ꝙ quicquid dicatur de itinere,ꝙ non vi
detur cõcedi,tamen iſta ſeruitus,tigna vti ſtant,ita ſtent, vi
detur cõcedi,vt hic in vẽditione,ꝛ legato dixi in l.j.de ſer,lega.

LEX XXXVII.

SIedes. Edificia que inuicem non videntur,
non poſſunt inuicem ſeruire.hoc di
cit.Puto ꝙ hec lex debeat intelligi quando diſtan
tia loci vel modus impediat commoditatem vnius
predij venire ad aliud,alias ſecus.l.ſi ſeruitutes.§.publico,ꝛ
l.fi.ſ.tit.j.ꝛ ideo ſi aqua duceretur per circuitum vnius mõtis
nõ video quare mons medius impediat ſeruitutẽ aque duct⁹,
ſicut vides exemplũ in aque ductu Peruſino,qui tranſit per
duos montes.

LEX XXXIX.

EOs qui. In pariete communi non poteſt quis
feneſtras facere,niſi ſibi fuerit conceſ
ſum.hoc dicit,quod not.

LEX XL.

OLympico. Si res legat ad vitã in dubio
nõ videt impoſita ei ſeruitus,
lȝ duret facultas eundi.h.d.¶ Opp.ꝙ legata domo
videant relicti horti domui coniuncti.l.predijs.§.pe
nul.j.de lega.iij.Solu.intellige hic ꝙ teſtator expſſerat ꝙ hor
tus nõ veniret,vel ſeparatiȝ emerat.¶ Opp.ꝛ videt ꝙ ſeruit⁹
videat impoſita,vt ĩ.ſi ſer.vẽdi.l.teſtatrix.Solu.ideo hic nõ vi
det ſeruitus impoſita,ſȝ facultas eundi,qꝛ predia nõ erãt reli
cta perpetuo,alˀs haberet locum qḋ ſupra dixi eo.l.binas.

§.Lucius. Poteſt quis aperire ianuam verſus viã,
quatenus ſe extendit ſtillicidij vigor,h.d.

De ſeruitu. ruſti.predio. Rubri.iii.

LEX I.

1 Confeſſoria quando agitur contra tertium poſſeſſorem fun
di ſeruientis,patientia venit officio iudicis.

a **SEruitutes.** ᵃIuriſconſultus nomi
nat hic ſeruitutes ruſti.
predio.inter quas glo.dicit ꝙ ſunt quedam ſer
uitutes nominate,quedã innominate. Primo
ponit nominatas,Scḋo innominatas. Secũda
ibi,in predijs.ꝛ hoc facit vſqȝ ad l.iteȝ.§.qui ha
bet.ĩ.eo.in ver.traditio.¶ Opp.ꝙ quis cogatur ad tradendũ,
ꝛ patiendũ iure actionis,non officio iudicis.l.quoties.ſ.tit.ij.
quod apparet,qꝛ tradendo nõ liberat quis,ſed adhuc remanet
obligatus parti,no.in l.corruptionẽ.de vſuf.C.ꝛ ſ.tit.j.l.inter
ſeruitutes.in fin.Sol.duob⁹ modis poteſt intelligi.vno modo
qñ agitur contra ipſum,qui ſeruituteȝ vendidit,vel promiſit,
ꝛ tũc fateor ꝙ ad hoc agit iure actionis,ꝛ officium iudicis erit
ſuper hoc ꝙ faciat eum cauere de obſeruando hoc.l.harum.ꝛ
1 l.egi.ſi ſer.vend.Scḋo modo poteſt intelligi † qñ agitur cõfeſſo
ria ꝫ tertium poſſeſſorem predij ſeruiẽtis,tũc quia ille nũquã
fuit obligatus,patientia nõ venit iure obligationis,ſed ſicut in
rei vendicatione per officium iudicis quis cogit reſtituere.l.
qui reſtituere.ꝛ l.officium.ſ.de rei ven.ita hic per officiũ iudi
cis quis cogitur pati,qꝛ illud haberet pro reſtitutione.l.quo
ties.ſ.titu.ij.hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Seruitutes.Erdũ iſte tex.facit mẽtionẽ de ſeruitu
te calcis coquẽde,ꝛ arene fodiẽde,de ei⁹ practica,ꝛ ĩtellectu dif
ferẽte ab alijs,vide Bar.in l.ſi ꝑus.in iij.op.j.par.de op.no.nũ.

LEX II.

RUſticorum. Circa iſtaȝ l.dic vt l.Lucio.ĩ.
de aqua quoti.ꝛ eſti.ꝛ ibi vide.

LEX III.

1 Hauſtu.aque cõceſſo, iter tacite ſequitur,ꝛ non eſt ſerui
tus,ſed acceſſio.

ITem ſic poſſunt.

§.Qui habet. Cui cõceditur aliquid, vi
a detur cõcedi ᵃid ſine quo
illud eſſe nõ poteſt,ꝛ ſi nõ valet expreſſum,nõ valet tacitũ.h.d.
1 ¶ No.ſummarium.† Quero circa hunc §.quando conceditur
hauſtus,ꝛ ſequitur iter tacite,vtrũ iter ſit ſeruitus? Glo.dt
ꝙ nõ,ſed eſt quedam acceſſio.Vide glo.Ex hoc apparet ſolu.
cõtrarij ſignati in ſeq.glo,que opponit de l.ſi fideiuſſor.de lega.
j.ꝛ l.j.§.j.quib.mod.pig.vel hyp.ſol.ꝛ de here.inſtit.l.q filio.ꝛ
not.ſol.glo.Nam ibi vitiato expreſſo,nõ vitiatur tacitũ, qḋ eſt
eque principale cũ expreſſo,hic vero vitiatur tacitũ,quod eſt
acceſſio expreſſi.¶ Glo.querit quid ſi per decem annos iuit ꝑ
aliam viã,ſiue per alia loca? Dic vt in glo.

ADDITIO.

a Videtur concedi.No.ꝙ conceſſo antecedenti,videt conceſſum
acceſſoriuȝ,de quo vide plene per Bal.in l.quãuis,C.de fideic.

LEX IIII.

a **PEcoris.** ᵃSeruit⁹ pecoris paſcẽdi,ꝛ ad aquã
appellẽdi, eſt predialis, ꝛ põt finiri
cum perſona,ſi hoc eſt actũ.h.d.¶ Quero quare hec
ſeruitus non tranſeat ad heredem? dic vt in glo. Sȝ
quero vtrum in iſtis caſibus,in quibus ad heredẽ non tranſit,
dicatur ſeruitus realis.Breuiter,ſi non habet ibi prediũ do
minãs,tũc nõ eſt ſeruitus realis,ſed perſonalis obligatio.ſ.ti.
ij.l.vt pomum.Si autem iſte cui promiſit,habet prediũ domi
nans,tunc eſt reale,ſiue quoddam ius quod extinguit cum per
ſona ope exceptionis,nõ ipſo iure.l.iiij.ſ.tit.ij.Dixi in l.Me
la.§.fi.de ali.ꝛ ciba.leg.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Pecoris.Vide Bal.in l.j.§.libertatibus.cum verſ.
ſeq.in fi.de cad.tol.P.PAV.P.¶ Quod autẽ non poſſit cõſtitui
aliqua ſeruit⁹ ꝑſonalis excepto vſufructu,vſu,ꝛ habitatiõe,vi
de Comen.cõſil.clxiij.in iiij.dub.ꝛ ibi etiã ꝙ nõ poteſt acquiri
preſcriptio talis ſeruitutis.vide etiam an dicatur ſeruitus,qñ
non eſt predium dominãs,ſed permittitur perſone,vide Bar.
in l.Mela.§.fi.ĩ.de ali.ꝛ cib.leg.preſt.vbi ꝛ addidi.

LEX V.

ERgo.§.Neratius. Seruit⁹ realis
nõ poteſt impo
ni,niſi quatenus exigit vtilitas predij dominantis.
hoc dicit,cum l.ſeq.

LEX VII.

a **QUi ſella.** ᵃIſtam l.allegaui ſemel ad q.† in
1 caſtro plebis erat ſtatutũ ꝙ qcũ
que i die fori habuerit coria i platea,ſoluat tantũ pro
gabella:modo quidam tenebat coria ſuper quodam
bancho

b banchob,dicebat ille ſe non debere ſoluere gabellam,qꝛ nõ tenebat ea in platea. Dicebam oppoſitũ.ſ.ꝙ debeat ſoluere gabellam per hanc legem.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Que ſella. Vide Bar. in ſuo conſi. inci. ſtat. caſtri plebis. vbi,ita conſuluit ⁊ alleg. iſtam l. q ſella §. qui actum. ⁊ cõſil. clix. vide Bar. conſi. cxxx. ⁊ de intellectu huius legis vide Are. conſi. xxx. inci. viſo themate,⁊ cõſultatione. Clau.

b ALEX. ¶ Quodam bancho. An qui ſuper banchũ tenet, dicat tenere in platea. S; quid ſi tenet in palatio, vide Cy. in l. j. C. de inter. ⁊ inci. conſi. Bar. de quo hic, ſtatuto caſtri plebis.

a **§. In ruſticis.** Medium prediũ impedit a ſeruitutẽ ruſticã. h.d. Iſtã l. intelligo qñ mediũ prediũ impedit commoditatem ex vno fundo peruenire ad alium. Quid enim ſi non impediret, puta, inter prediũ meũ, ⁊ tuum eſt illud mediũ, tamen per viam publicam poſſum venire ad tuum ad hauriendum aquam, preſcenãum animalia, ⁊ ſimilia. Certe credo quod ſeruitus poſſit imponi, vt ſ. tit. ij. l. vlti. ĩ. eo. l. ſi. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Impedit, Quando locus medius impediat ſeruitutẽ imponi, adde l. non ſolũ. in prin. ⁊ ibi Bar. de ope. no. nun. ⁊ in l. in tradẽdis. §. j. ĩ. com. pred. ⁊ in l. ſi pri⁹. §. ſi. de aqua plu. ar.

LEX XI.

1 ☞ Contrauenire facto proprio licet non valido de iure, quãdo quis poſſit.

2 Inualidum a principio tractu tẽporis confirmatur alio interueniente.

3 Facta retro, an trahantur ad preſens.

4 Argumentum de toto ad partem valet in indiuiduis.

a **PEr fundum.** a In his que ſunt cõmunia plurib⁹, vt ſingulis, requirit conſenſus omniũ qui poteſt ſeparatim adhiberi. h.d. vel ſic, Quãdocunq; reducitur cõſenſus pluriũ vt ſingulorũ, poteſt ſeparatim adhiberi. ¶ Itẽ licet vnius cõceſſio nõ transferat ius reale in concedentem, tamen obligat perſonaliter. h.d. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ ſufficiat cõſenſus maioris partis. l. ꝙ maior. ĩ. ad muni. ⁊ l. plane. ſ. ꝙ cuiuſq; vniuer. So. hic in his que ſunt cõmunia pluribus vt ſingulis, ibi pluribus vt vniuerſis. ¶ Opp. C. de decur. l. ij. vbi reqrit cõſenſus plurium ſimul. Sol. eodem modo ibi quãdo plures conſentiũt vt vniuerſi, hic vt ſinguli. ¶ Cõtra dicta opp. ſ. de pac. l. ⁊ ſuũ heredẽ. §. ſi. vbi in his que communia ſunt pluribus vt ſingulis, ſufficit conſenſus partis maioris, ⁊ requiritur ꝙ cõſenſus adhibeatur in vnũ. Sol. ſpeciale eſt ibi, vt ibi dixi. Ratio quia ibi conſenſus maioris partis preiudicat alijs, ſicut in conſenſu vniuerſitatis. ¶ Vltimo gl. colligit ex l. iſta multa notabilia. Pri-
1 mo † ꝙ quis contra factum ſuum venire nõ poteſt, licet de iure non ſit validũ m, cõtra, C. de agri. ⁊ cenſi. l. quemadmodũ. lib. xj. Glo. remittit ad no. in l. poſt mortem. ſ. de adop. tu dicas quãtum ad preſentem l. quod hec conceſſio nõ eſt valida quo ad ius reale, qꝛ non eſt ſeruitus cõſtituta, ſed quo ad ius perſonale valida eſt: qꝛ ille qui conceſſit obligatus eſt, ⁊ ideo non poteſt venire contra. ⁊ ideo Inn. in ſimili, extra de dona. c. inter dilectos. circa prin. dicit ꝙ officiũ iudicis erit ſuper iſto caſu pronũtiare iſtis, qui hoc promiſerũt nõ cõpetere ius prohibẽdi. ¶ Se-
b cundo no. b gl. ꝙ † illud ꝙ ab inteſtato nõ valet, tractu tẽporis
2 confirmatur. In contrarium alle. ĩ. de reg. iur. l. ꝙ in initio. ⁊ inſti. de inuti. ſti. §. j. Sol. ꝙ ſolus tractus tẽporis nõ cõfirmat, ſ; alio interueniẽte ſic. Itẽ no. Dy. in c. nõ firmat, extra de re. iu. li. vj. Tertio no. gl. ꝙ retro facta trahunt ad preſens. In contrariũ alle. C. ad Maced. l. ſi. de do. inter vir. ⁊ vx. l. dona. Sol. illud ꝙ fit hodie trahitur retro, vt fit in ratihabitione ſolũmodo per fictionẽ, que habet locum vbi equitas ſuaderet, equum eſt autẽ ꝙ meo nomine eſt geſtũ, ſi ratũ habeo, trahatur retro, quoniam ab initio eſt factum mei contemplationi, que equitas hic ceſſat, licet enim vnus ex ſocijs conceſſit ſeruitutem ſuo nomine, ⁊ ego concedo hodie, nõ eſt equitas quare fingatur quod
3 ego retro conceſſerim. ¶ † Quarto no. gloſſ. quod hic non eſt idem iuris de toto ad partem, arg. cõtra de admi. tut. l. ſi duo. de vſu. l. qui ſcit. in prin. gl. non ſol. Dic breuiter, in indiuiduis non procedit arg. de toto ad partem, quoniam in partes diuidi non poteſt. l. pro parte. ſ. tit. ij. ita loquitur hic. In his vero que ſunt diuidua, bene procedit, vt quod iuris eſt de toto quo ad totum, idem de parte quo ad partem. l. que de tota. de rei vẽdic. ⁊ d. l. qui ſcit. in prin. non autẽ procederet hic, arg. quid iuris eſt de toto ad totũ, idẽ de pte quo ad totũ, vt eſt tex. i l. an
4 ps. ĩ. pro delicto. ¶ † Vltimo gl. no. tua dr ꝙ nõ ſtatur iudicio maioris partis. hoc examinaui ſ. in contrarijs.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Per fundum. Extende vt per Bar. l. ij. §. ex his. in fi. de ver. obli. ⁊ limita vt per Bal. c. cum omnes. de conſti.

b ALEX. ¶ Secundo no. Adde Bal. in l. j. C. ſi ſer. exte.

LEX XIII.

1 ☞ Fructũ vinee quartã partem qui dare promiſit, dat e[…] quartam partem arborum in ea exiſtentium.

CErto generi. Appellatio vinee in [du]bio refertur ad ſolũ [...] ſuperficiẽ. h.d. Quero qñ hic dr agi cõtrarium [...] appellatio vinee referatur ad vites, ſeu ad ſuperfi[...]
1 tantũ: dicit gl. duob⁹ modis. Dic vt in gl. ¶ † Vlti. gl. [...]
a cit in arg. ad q. de ruſtico, a qui promiſit dare dño quartã [par]tez fructuũ vinee, an debeat de fructibus arborũ quas i[...] tauit. Gl. arguit pro ⁊ contra, ⁊ non determinat. Certe [...] dubio debere intelligi fructuũ vinee, hoc eſt illius terre[...] te, hoc eſt vt debeãtur fructus arborũ, per iſtã l. Contra[...]
b cta b facit l. ſi quis legauerit. ĩ. de leg. j. Rñ. ibi teſtato[r...] vineas, non facta certa demonſtratione certi loci, vn[...] reperiãtur vinee non valet exceptio, hic vero eſt cert[...] ſolo ſenſerit appellatione vinearum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ De ruſtico. Et iſta q. poſſet etiã decidi per id [...] in l. dãni. §. ſi is qui. ĩ. de dã. infec. vbi queritur an pmiſſa [...] ceſſa trahãtur ad futura. Et iſta gl. bene facit ad q. de qu[...] Bal. in l. diuortio. §. ſi fundũ. ſol. ma. vbi dixit ꝙ a toto v[niuer]ſali, põt excipi aliqd particulare ꝙ veniebat de natura a[...] ⁊ cõtractus. Et ſic ſcõm eũ facit ꝙ qs poſſit dare fundũ emp[hy]teuticũ, reſeruato ſibi vſufructu arborũ. facit qd no. in l. [...] in l. obligationũ fere. §. placet. de act. ⁊ obl. ⁊ hoc dicebat [...] per tex. in l. ſi fundus. ibi niſi cõtrariã voluntatẽ. Sed q[...] tra ſi agatur, ꝙ arbores ſint emphyteutice, vide Bald. in l. [...] ſi. C. de iure emphy. ⁊ ad hic no. p gl. ⁊ doc. in l. ſi fundũ ſu[...] tione. §. qui fundũ. de leg. j. ⁊ omnino Bald. in l. j. in ſi. C. d[e] emphy. Pet. in d. l. ſi quis legauerit de leg. j. in q. hic formata gl. dicit idẽ qd Bar. hic, per iſtũ tex. ⁊ ibi etiã dicit qd appellatione ſylue venit ſolũ, ⁊ appellatione vitis venit ſolũ, donec vitis ibi eſt, qꝛ alias non dr vitis, ſed eradicata a vite non debetur ſolum, ſecũdum eum ibi, ⁊ in l. ſi fundũ. §. qui fundũ. eo. tit. ⁊ ad hoc not. Io. and. in Spe. de emphy. §. j. poſt prin. in addi. incip. vbi. ¶ Adde Alex. conſi. xx. lib. iiij.

b ALEX. ¶ Cõtra predicta. Pe. de Bel. perti. in d. l. ſi qs legauerit. dicit ꝙ appellatione vinee venit ſolũ, ſi tẽpore, in quo confertur diſpõ, eſt ibi vinea. d. l. ſi qs legauerit. ⁊ ibi Pau. de Caſ. l; de Pe. mentionẽ nõ faciat. Bar. ibi reſpondet, ſed non clare.

* **§. Si totus.** * Seruitus reſpicit totũ fund[...] antequam certus vſus certo loco li[mi]tetur, que limitatio fiet per iudicem ſecundum l. niſi a[...] h.d. vſque ad fin. legis.

ADDITIO.

* CLAVD. ¶ Totus. Ad huius §. intellectũ, vide omnino [...] in l. ſtipulationes non diuiduntur. ĩ. de ver. obli.

LEX XIIII.

PEr quem locum. Si vni cõceditur [ſer]uitus vna, non pot[eſt] alij concedi alia [...], per quã ſeruitus primi impediat. h[.d.]

LEX XV.

QVintus mucius. Qui h; ius a[quæ] ductus, põt fa[ce]re in riuo quicquid vult, ſi dño pdij nõ noceat. h.d.

LEX XVI.

1 ☞ Aues capte in fundo a prohibito ingredi fundum, effi[ciun]tur capientis.

a **DIuus Pius.** a Querit gl. quid ſi [...]
1 prohibitionẽ † ing[reſſus] ceperit aues. gl. tenet qd efficiũtur capiẽtis, [...] net in l. iij. de acqui. re. do. Cõtra tenet Inſti. [...] ui. §. fere. Dy. ⁊ omnes tenent iſtã gl. Solus enim ing[reſſus] prohibitus, non capere. Alia autem gl. eſt clara.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Diuus Pius. Ad hãc l. vide Iac. de Raui. Ant. ⁊ Imo. in l. iij. §. nerua. de acq. poſ. ⁊ Bar. in l. j. de acqui. re. do. P.PAV.P. ¶ Circa iſtã regulã hui⁹ tex. an liceat intrare fundũ alterius, maxime dño inuito, vide multos caſus, in quib⁹ lici[tum] eſt per gl. ⁊ Feli. ibi poſt Abb. in c. omnes, j. diſtin.

LEX XVII.

IMperatores. Aqua ex flumine pub[li]co ad rigãdos agros [ſe]cundum menſuram diuiditur, niſi a[l]icui aliter ſit c[on]ceſſum. h.d. Vides qd aqua ex flumine publico, nõ p[o]teſt duci cum iniuria alterius. quod facit ad q. de molendi[nis]. De quo dic vt dixi in l. quo minus. de flumi.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

LEX XVIII.

a VNa eſt via. [a]Si ꝑ plures fundos itur ad vnuʒ, ſeruitus vna eſt ⁊ per vſuʒ in parte retinetur ſeruitus tota. h. d. Opp. ⁊ videtur qđ ſint plures ſeruitutes. l. ſi edes. ſ. titu. j. Sol. ibi erāt plura predia dominātia ideo ibi plures debentur ſeruitutes, hic plura predia ſeruientia, ⁊ vnuʒ dominans. De hoc dicetur in l. nam ſatis. ĩ. quib. mod. ſer. amit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Una eſt via. Uide quod per iſtum tex. dicit Rom. conſi. cxcviij.

LEX XIX.

1 ☞ Juriſdictionem ſi habens in caſtro longo tempore, proceſſit per viam accuſationis, non perdit ius inquirendi.

SI vnus. Seruitus non pōt acquiri pro parte, ſed per plures poteſt acquiri, ⁊ per vnuʒ peruenire ad plures. hoc dicit. Lex vna eſt via, que precedit, facit † ad queſtio. Aliquis habet iu-
1 riſdictionem in vno caſtro longo tempore, ipſe proceſſit ſuper accuſationibus, ⁊ nunquam proceſſit per inquiſitionem, nū͂qd perdidit ius inquirēdi, ⁊ hec lex vna eſt, arg. quod non perdat, vna enim eſt lex, qua maleficium punitur, licet diuerſis modis ad hoc perueniatur, ⁊ ideo ſi vtor vno, retineo totuʒ. vel dicas, vna eſt iuriſdictio que diuerſis modis retinetur.

LEX XX.

SI mihi. Qui habet duo iura remittendo vnuʒ nō videtur remittere aliud. h. d.

§. Seruitus. Pro leſione ex ſeruitute naturaliter cōtingente nō tenetur dominus. h. d.

§. Si fundo. Licet fundum medium redimam, non extinguitur ſeruitus que a tertio fundo debetur. h. d.

LEX XXI.

SI mihi. Licet totus fundus debeat ſeruitutem, tamen debet quis vti per eam partem, que minus ledit. h. d.

LEX XXIII.

VIa conſtitui. §. Si lacus. Per lacum perpetuuʒ poteſt cōſtitui ſeruitus nauigandi. h. d. De hoc dic vt in l. foramen. ſ. tit. j.

a §. Si fundus. [a]Si fundus publicetur, non extinguitur ſeruitus. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si fundus. Adde l. ij. ⁊ qđ ibi Bal. C. de ſer. in princ.
1 ☞ Diuiſione facta non debetur aditus per partem alterius, ſicut primo ante diuiſionem ibatur, niſi ſpecialiter ſit cōuentum.

§. Quecunque. Jus ſeruitutis totuʒ eſt in toto, ⁊ totum eſt in qualibet parte totius, niſi vſus eius aliquid impediat. hoc dicit. ¶ Not. qđ dixi
1 in ſummario. ¶ † No. quod [a]facta diuiſione non videtur actum
a ꝙ quis habeat aditū per partem alterius, ſicut primo ante di-
b uiſionem ibatur, niſi ſpecialiter ſit conuentuʒ, quod not. ⁊ tenementi. Jdem in venditione, vel alia cōceſſione inter viuos. l. in vendendo. de contrah. emp. ſecus in conceſſione in vlti. volunt. dixi in l. binas. ſ. tit. j.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Nota qđ. Uide per Jaſ. l. ſeruum filij. §. fi. de leg. j.
b ALEX. ¶ Nō videt actū. No. qđ facta diuiſione nō videt actū ꝙ quis habeat aditum per partē alterius, adde qđ no. Bar. in l. qđ conclaue. prope fi. de dam. infec. ⁊ in l. j. de ſer. leg. ¶ Uide Jaſ. in l. ſeruum filij §. fi. in vltimo not. de legatis primo.

LEX XXIIII.

EX meo. Nō poteſt quis concedere aquam ex ſuo aqueductu, quam habet ex fundo alieno. hoc dicit.

LEX XXV.

1 ☞ Accedere duobus quando vna res non poteſt, accedit pretioſiori.
2 Realiu iure nō inſpicitur vſus patriſfami.
3 Diuiſio aque fit ſecundum quantitatem partis agri non ſecundum qualitatem.
4 Seruitus aqueductus eſt indiuidua, vſus eius diuiduus.

SI partem. Diuiſio aque fit ad menſuram predij dominātis, nō inſpecta partiū bonitate, vel neceſſitate. h. d. Oppo. dicit hic nō debere inſpici neceſſitatē agri. Cōtra. ſ. e. l. ergo. §. i. Sol. intelligo hāc l. ſic, ꝙ cuilibet parti tota illa aqua, q̄ eaʒ cōtingebat ex diuiſione, erat vtilis, tamē vna pars indiguiſſet pluri aqua. Sʒ ſi tu poneres ꝙ vna pars eēt, cui aqua nō eſſet vtilis neqꝫ neceſſaria, nō video quomodo ei deberi poſſit, ꝑ d. l. ergo. §. i. ſed qñ vtriqꝫ parti eſt vtilis, licet vni magis ꝙ alij, in diuiſione nō inſpicit illa neceſſitas. Ratio, qꝛ illud ius eſt totū in toto, ⁊ totū in qualibet parte, vt ſ. e. l. via. §. fi. ⁊ ideo diuiſio dʒ fieri ꝑ mēſurā, ita loquit hic. intro gl. ⁊ opp. ꝙ dʒ inſpici bonitas rei vt ĩ. de acqui. re. do. l. quicquid. Sol. qñ vna res nō
1 poteſt † accedere duobꝰ, accedet pretioſiori, vt ibi, ſed hic pōt accedere duobꝰ, ideo pretioſitas nō inſpicit. ¶ Opp. ꝙ debeat inſpici vſus patriſfa. l. ex vſu. ĩ. de vino, tri. ⁊ ole. lega. ⁊ de fun.
2 iſtru. l. Seie. §. tyranne. Rñd. iſtud † eſt ius reale cōpetēs ꝑdio magis quā perſone. l. ſi mihi. in fin. ſ. eodeʒ. l. qui aliena. in fi. de neg. ge. ⁊ ideo vſus patriſfa. nō inſpicitur. preterea vſus ſi fiat ꝓ parte, reſpicit totū, vt l. vna eſt via. ſ. eo. ideo vſus partis nō inſpicit. ¶ Ultimo oppo. ꝙ aqua nō poſſit diuidi, vt l. ꝑ parte. in fi. ſ. de ſer. Sol. nō diuidit ius, ſed aque commoditas. Jta dicit gl. ⁊ bene ꝙ qualiter procedat examinaui in l. ſtipulatiōes nō diuidū. in primis quatuor cōtrarijs. ĩ. de ver. obl. Uides er-
3 go † qđ diuiſio aque fit ſecundū quantitatē partis agri, nō ſecundum qualitatē. Pro ratione cogitabilis. ¶ † Ultimo not.
4 ex hac l. quod licet ſeruitus aqueductus ſit indiuidua, vſus tamen eſt diuiduus.

LEX XXVI.

SI via. Heres poteſt eligere per quam partē fundi viam conſtituat ſine captione legatarij.

ADDITIO.

a ¶ ALEX. Si via. De hoc vide ꝑ Lu. i l. ij. §. ex his. de ver. obli.

LEX XXVII.

SI communi. Si a ſocijs fundi dominātis emitur cōiter fundus ſeruiēs, ſeruitus extinguit, ſecus ſi fundis dominātibus non poteſt eſſe cōis. h. d. ¶ Opp. ad primā partem. ĩ. e. l. vnius ex ſocijs. ij. reſpon. Solu. quando duo ſocij redimunt in cōmuni fundū ſeruientē, ſeruitus extinguitur, vt hic. Secus ſi non fieret redemptio, ſed cū eſſet vnius eorum, alteri cōmunicaret, vt l. cōtraria, tū redemptio, ⁊ cōmunicatio tollit contrariū. Et hoc proſequitur gl. per plures caſus, tū in quibuſdā, vt arbitror, nō bene dicit, ⁊ ideo videamus eam per ordinem, in eo caſu quo dicit redemimus fundū ſeruiētem, ⁊ poſtea meum cōmunicauit tibi, hoc non placet mihi, nā per redēptionem primo factā de ſeruiente, ſeruitus non extinguitur, quia alius remanet proprius per cōmunicationē poſtea factā, ſeruitus non extinguitur, qꝛ cōmunicatio non eſt cauſa extinguēde ſeruitutis. l. vnius ex ſocijs. ij. rñ. ĩ. e. in omnibus alijs gl. bene dicit. Rationē differētie inter cōmunicationem, ⁊ redemptionem in communi, videbitis in l. vnius, alleg. per gl.

LEX XXVIII.

1 ☞ Judex cogit plures diſcordantes inter ſe ad eorum incommodum ad concordiam.

ITinere. Niſi plures dñi de loco itineris conſentiāt ſeruitus effectualiter non acquiritur. h. d. ¶ Quero, vtrū iſti diſcordātes cogantur cōcordare? Gl. dicit forte ꝙ ſic, vel forte dirimen-
1 tur. Alij dicūt † qđ qñ plures diſcordant ad incōmodū ipſoruʒ
a diſcordantiū, tūc iudex non imminet[a] ad cogenduʒ eos, vt hic, cū ſimi. Secus ſi ad incōmodū tertij. l. hmōi. §. fi. ĩ. de leg. j. ⁊ ibi dixi, ⁊ per Cy. in l. vlti. in prin. C. commu. de leg.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Judex nō imminet. Et ita in hoc Bar. in l. ij. §. ex his. de verb. obl. reprehendit iſtam gl.

LEX XXIX.

IS qui duo. Seruitus aque immittēde, intelligitur de ea que in fundo colligitur. hoc dicit.

LEX XXX.

QUi duo. Quod ſeruituti accedit, iure ſeruitutis accedit. h. d. ¶ Opp. ſ. de vſufru. ea. rer. que vſu cōſu. l. j. ⁊ ĩ. de lega. j. l. ſi fundū ſub ꝯditione. §. qui fundū. vbi videtur locus exceptus iu-
a re ꝓprietatis.[a] Sol. ibi dicit Dy. hic decē pedes fuerunt excepti ꝓpter ſeruitutē aque, ideo iure ſeruitutis vidētur excepti, ibi ſecus. Et hoc innuit gl. tua prima que exponit aquā. i. ſeruitutem aque. Nec intelligas ꝙ iſti decem pedes debeātur iure ſeruitutis ad aquam, qꝛ ſic eſſet ſeruitus ſeruitutis, qđ eſſe nō poteſt, ſed illi decem pedes ſeruiunt ipſi predio dominānti cui debetur ſeruitus aque.

ADDITIO.

a ¶ Jure ꝓprietatis. Uide circa hoc an in dubio intelligatur iure proprietatis, vel ſeruitutis. Dec. conſi. xlj.

LEX XXXI.

TRia predia. Redemptione partium, etiam pro diuiſo, ſeruitus non extinguitur niſi omnes redimantur.

LEX XXXII.

FVndus. In conceſſione partis facta ſocio, poteſt concedens fundum proprium ſeruientem facere. h. d.

LEX XXXIII.

CVm eſſent. Tempore diuiſionis poteſt agi vt fundus qui obuenit vni, ſeruiat fundo, qui obueniet alteri. h. d.

§. Per plurium. Qui habet ſeruitutē aqueductus, nō poteſt cōcedere hauſtum aque ex riuo ſuo, niſi hoc pepigerit cū dño fundi ſeruiētis, h. d. Due rōnes formātur i fi. tex. ꝑ gl. quas forma vt in gl. ad iſtas duas rōnes prediū non pōt ſeruire ſibi, ⁊ eſt ſeruitus ſeruitutis. ⁊c. ¶ Opp. ſ. de aqua quo. ⁊ eſti. l. j. §. illud. Rn̄. hec lex ꝓcedit anteꝙ̄ aqua ingrediatur fundū meū. Sed poſtꝙ̄, qꝛ ingreditur fundū meū, poſſum cōcedere cui volo. Ultima glo. inducit in arg. vtrum poſſum facere procuratorem ad ſubſtituendum alium? Dic vt l. j. in prin. ſ. de procur.

LEX XXXIIII.

VNus ex ſocijs. Unus ex ſocijs nō pōt fundū cōem ſeruū facere nec ei libertatez acquirere a ſocio vel extraneo. h. d. Primo ponit vnū dictū. Scđo vnā illationē. Tertio reſpondet cuidaz argu. Prio. Scđa ibi, ⁊ ideo. Tertia ibi, quāuis. Dictum eſt clarū, ⁊ prima pars eſt clara, qꝛ vnus ex ſocijs nō poteſt ſeruitutē imponere per ꝯſ nec remittere. l. tria predia. ſ. e. ¶ Scđa pars eſt difficilis, ad quā opp. ⁊ videtur ꝙ ſicut qn̄ plures ſimul emunt, eandem perſonā repreſentant, ⁊ ideo ſicut ſi vnus emiſſet, ſeruitus confunderetur, ita qn̄ plures inuicē cōmunicant. Glo. ſoluit pluribꝰ modis. Ultima ſol. eſt qꝺ cōmunicātes nō repreſentāt perſonā vnius, ſed pluriū, iſta eſt bona rō. ¶ Quero, que eſt rō ꝙ non poſſunt inuicē remittere? Reſpō. ratio ponitur in tex. qꝛ pro parte nō poteſt acquiri libertas, neqꝫ cōcedi, hoc eſt, occaſione partis, quam quis pro indiuiſo hꝫ, non poteſt ſeruitus imponi, neqꝫ remitti, ſed in ꝓpoſito hoc fieret ſi duo ſocij inuicem poſſent remittere, ergo, ⁊c. Aſſignat gloſ. aliam rationē, qꝛ in diuiſione totus fundꝰ poſſet vni obuenire. iſta ratio cōcludit modicū. Venio ad ter-

a tiam ^a partic. ⁊ pro iſtius declaratione quero, cum hic dicit ꝙ ſeruitus non poteſt retineri pro parte, vtrū retineatur in totū, vt dicat deberi tota ſeruitus, an pars ſeruitutis? Gl determinat ꝙ pars ſeruitutis. Idē dixit in l. pro parte. in fi. ſ. de ſerui. ti. gener. Sed certe hec opi. non eſt vera, qꝛ ſeruitus nō recipit diuiſionē, vt d. l. ꝓ parte. in fi. Preterea tex. h. d. in l. ſi cōmu muni, in fi. ſ. eod. ſ. ꝙ fundus cōmunis ſeruit proprio. ¶ No. ꝙ vt fundus cōmunis ſeruit, nō ergo ſeruit pars ſocij tantū, ſed totus fundus cōmunis. Preterea h. d. tex. hic exp̄ſſe, ꝙ cuiqꝫ ſociorū ſoli debet ſeruitus tota. Preterea ſi eſſet verū ꝙ cuilibet deberet ꝓ parte, ergo pro parte poſſet remittere, non em̄ remitteret niſi ius ſuū tantuz, cui renūtiare eſt licitū, vt l. ſi qs in conſcribendo. C. de pac. ¶ His premiſſis op. quod ſi cuique ſeruitus deberet inſolidum, ergo quilibet poteſt remittere inſolidū, l. ſi rem. §. ſi duo. ſ. de noua. ꝙ no. in l. ſi vnus, in prin. ſ. de pac, Sol. tex. hic vult ſoluere iſtud cōtrarium. Quod eniz dicit quod cuilibet debetur, intellige nō perſone principaliter, ſꝫ debetur fundo, ⁊ per funduz perſone, cuilibet ergo particule fundi debetur inſolidū. l. via. in fi. ſ. e. ſed in qualibet particula qs habet ſocium, ergo in nulla particula vnus ſolus poterit acquirere, vel amittere, ⁊ hoc vult dicere iſte tex.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Venio ad tertiam. Adde Bar. in l. ſtipulatiōes nō diuidūtur. in iij. opp. de ver. obli.

§. Si fons. Qui nō vtitur iuſto impedimento congruo tempore ſeruitutem amittit, ſed ei reſtituitur ex clauſula generali. h. d. cū l. ſeq. Opp. ⁊ videtur qꝺ impeditis agere nō currat p̄ſcriptio ipſo iure, ⁊ ſic nō ſit opus reſtitutione. l. j. in fi. de anna. excep. Gl. dicit aliud in p̄ſcriptione rerū corporaliū. Iſta ſol. nō videtur perfecta, qꝛ etiam illa lex poteſt intelligi in preſcriptione rerū incorporalium, hoc eſt in preſcriptione cōtra actionē, ⁊ ideo dicūt alij, vt Pet. hic loquitur quādo quis eſt impeditus agere impedimēto facti, tūc currit preſcriptio, licet reſtituatur, vt l. j. ſ. ex qui. cau. ma. ibi loquitur quādo eſt impeditus impedimento iuris. Ita refert Cy. in l. j. C. de bon. mater. in iiij. oppo. De hoc tangit gl. in l. ſenatuſconſulto. ſ. de offi. preſi.

LEX XXXVI.

CVm fundo. Stipulatio penalis ad perſonā relata, non facit [...] ſeruitutē perſonalē impoſitā. h. d. ¶ No. q in dubio cōceſſio ſeruitutis intelligit realis, nec ex ſtipulatione penali ad perſonam relata aliud preſumitur. dicā in l. prox.

LEX XXXVII.

1 ☞ Seruitus quando dicatur realis, ⁊ quando perſonalis.

a **LVcius.** ^a Ex indeterminata cōceſſione reſpectu fundi dominantis, preſumit cōceſſio perſonalis. h. d. quā l. no. cum l. ſeq. ¶ Opp. l. pxi. vbi in dubio cōceſſio preſumit realis. Sol. videtur indeterminata locutio reſpectu fundi dominantis preſumi cōceſſionē perſonalē, alias in dubio eſſet realis. ſ. de leg. j. l. apud Iulianū, alias l. idē Iulianꝰ. §. ſi quis

1 vbi in dubio preſumit perſonalis. Sol. † Aut ꝟba cōceſſionis

b referunt ad factū, vt cōcedo tibi ire agere licere. Aut ad ius, vt concedo tibi ius eundi. Primo caſu in dubio perſonalis. l. contraria. Secundo caſu ſtandū eſt diſtinctius l. Aut cōcedit ius reſpectu fundi determinati, ⁊ preſumit realis. ſ. l. pxi. Aut indeterminati, ⁊ preſumit perſonalis, niſi ratio pſonarū aliud inducat. l. pr̄. j. de ſer. leg. ⁊ ibi [...] nauitā in iſtis ſeruitutibꝰ, quā etiā in beneficijs, ⁊ priuilegijs.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Lucius. Iſtū tex. dicit ſin. Rom. ſin. ix. ⁊ Are[...] Et ad intellectum huius l. vide Iaſ. §. eque. inſti. de act.

b ALEX. ¶ Verba cōceſſionis. Adde Bar. in l. ſi ſub vna. de [...] ob. ⁊ l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. ⁊ quod ibi Imo. eo. tit.

LEX XXXVIII.

FLumine. A flumine quod tranſit per vado, poteſt incipere ſeruitus ſecus ſi in pontibus, vel nauiculis tranſeatur, ſed le flumen ſeruitutem itineris alias ceptam, non interrumpit. h. d.

1 ☞ Strata cum intrat plateam, definit eſſe ſtrata.

§. Idem iuris ſit. Et certe eſt idē iuris, ⁊ vꝫ cōceſſio conſiderato eo ꝙ nūc ſit, nō qꝺ fieri ſolet cōmuniter. ⁊ hoc ſequit. Et certe eſt idē iuris ſecundū predicta. Tene primā lect. poſitā in gl. que eſt

1 vera. ¶ No. modū finiēdi viam. Et facit † ad q. ꝙ ſtrata cum intrat in plateā definit eſſe ſtrata de quo dixi in l. ſi. de via publi. ⁊ itinere publi. refic. Et habui hāc q. in ciuitate Tuderti.

Communia prædiorum tam vrbanorum quàm ruſticorum. Rub. iiii.

LEX I.

a **EDificia.** Hic ponitur que dicantur ^a edificia ruſtica, ⁊ que vrbana. ¶ No. q ſeruitus nō poteſt deberi niſi a predio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Que dicantur. Sed an molendinū, furnus, vel [...] dicantur ruſtica vel vrbana, vide Bal. in l. certi. C. loc. Et quandoque edes appellantur ruſtice, ſed improprie. l. cetera. §. [...] ſi quis. ſecundum Bar. ibi, de leg. j.

LEX II.

DE aqua. Ius hauriendi, vł ducendi aquā ex flumine per caſtellū, non eſt ſeruitus proprie, ſed in hoc iure quis tanquaz in ſeruitute defendet. h. d. Hec lex poteſt intelligi de aqua [...] ex flumine publico, ⁊ ideo non eſt proprie ſeruitus, qꝛ non debetur a predio alteri. Et per iſtud ego dicebam, qꝺ ſi in [...] blica eſt aliqua clauſura, vel locus per quē duco aquam ad [...] dium meū, ⁊ aliquis me in illo iure impediat, poſſum agere [...] actione, argumē. huius l. Pro hoc j. de aqua quoti. ⁊ [...] ait pretor, ^a quo ex caſtello. Secūdo poteſt intelligi [...] flumine priuato, ⁊ tūc non eſt proprie ſeruitus, qꝛ [...] perennis, ſed dicetur ſeruitus vtiliter, ſ. tit. ij. l. forma [...] no. ⁊ hanc l. adde ad dictum Rofre. quod ibi recitaui.

LEX IIII.

CAueri. Poſt monumentum conſtitutum non poteſt limitari menſura, vel numero ſepeliendorū. h. d.

LEX V.

PRoprium. In contractibus eſt locus iuri decreſcendi. hoc dicit. ¶ Opp. de l. ſi mihi ⁊ Titio. j. de verborum obligatio. Solu. contractibus non eſt locus iuri accreſcendi, vt ibi, ſed iuri decreſcendi.